



**ORIVEDEN  
KAUPUNKI**

**ARVIOINTI-  
KERTOMUS  
2022**



## Sisällys

<b>Tarkastuslautakunta 2021- 2025</b> .....	3
<b>Kokoukset</b> .....	3
<b>Talousarvio</b> .....	4
<b>2. TARKASTUS - JA ARVIOINTITOIMINTA</b> .....	4
<b>3. KAUPUNKISTRATEGIAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI</b> .....	4
<b>4. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI</b> .....	5
<b>5. TALOUS- JA HALLINTOPALVELUKESKUS</b> .....	5
<b>6. HYVINVOINTI- JA TERVEYSPALVELUT</b> .....	5
<b>7. TEKNIikka - JA YMPÄRISTÖPALVELUKESKUS</b> .....	6
<b>8. KASVATUS - JA OPETUSPALVELUKESKUS</b> .....	6
<b>9. ELÄMÄNLAATUPALVELUT</b> .....	7
<b>10. TALOUDELLISEN TILANTEEN ARVIOIMINEN</b> .....	7
<b>11. INVESTOINNIT</b> .....	8
<b>12. KUNTAKONSERNI</b> .....	8
<b>13. MUUT HAVAINNOT</b> .....	9

# 1. TARKASTUSLAUTAKUNTA 2022

Tarkastuslautakunta 2021-2025

pj., siht. vpj.	Markku Kallio Ulla Korolainen Juha Haikka Anne Lappalainen Anne Nousiainen	varajäsen	Arto Rosenblad Mira-Bella Järviö Ilpo Kolari Jenni Saxholm Kalle Uotila
--------------------	----------------------------------------------------------------------------------------	-----------	-------------------------------------------------------------------------------------

Tilintarkastus kilpailutettiin vuosille 2022-2025 yhteistyössä Kuntien Hankintapalvelut Oy:n kanssa.

Tilintarkastusta ja avustavaa tarkastusta ovat tehneet BDO Auditor Oy:n tilintarkastajat, vastuunalaisena tilintarkastajana Nina Nieminen.

Tarkastuslautakunnan teknisenä sihteerinä toimi alkuvuoden yritysneuvoja Pirjo Ellä ja toimistosihteerinä Emilia Niemi ja toimistosihteerinä Reeta Seppälä jatkoi teknisenä sihteerinä hänen jälkeensä vuoden loppuun. Vuoden 2022 arviointikertomusta laadittaessa kokouksen sihteerinä toimi henkilöstöasiantuntija Piia Leppänen. Kokoustilanteissa sihteerinä on toiminut lautakunnan puheenjohtaja.

## Kokoukset

Tarkastuslautakunta piti 13 kokousta. Lautakunta keskittyi valtuuston asettamien kaupungin toiminnallisten tavoitteiden seurantaan ja taloudellisen tilanteen arvioimiseen.

Arviointinsa tueksi lautakunta on keskustellut kaupungin viranhaltijoiden ja työntekijöiden kanssa eri palvelukeskusten toiminnoista. Lautakunnalla on vuosittain ollut käytäntönä tutustua kaupungin eri toimintayksiköihin. Tarkastusvuonna lautakunta vieraili Eräjärvellä tutustumassa kouluun, Erälinnaan, Uihelan kenttään, uimalaan, Eräpyhän laavuun sekä Västilän Voiman taloon, urheilukenttään ja uimarantaan. Osassa käyntikohteita todettiin korjaus- ja ylläpitotarpeita. Edellä olevien lisäksi lautakunta vieraili Oriveden Kampuksen nuorisotiloissa.

Alkuvuodesta koronaepidemian vuoksi lautakunta ei voinut tehdä tutustumiskäyntejä suunnitellussa laajuudessa.

## Koulutustilaisuudet

Lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja osallistuivat Tampereen kaupunkiseudun tarkastuslautakuntien puheenjohtajien kokouksiin neljä kertaa. Valtakunnallisiin tilaisuuksiin ei osallistuttu.

Tarkastuslautakunnan talousarvio vuodelle 2022 oli 39 900 euroa, josta toteuma oli 32 735,18 euroa (82 %).

Toteuma	2022, €	2022, %	2021, %
Koko ltk	32 735,18	82	63,2
Palkat ja palkkiot	13 505,08	41,26	37,15
Tilintarkastus	15 984,75	48,83	52,67
Muut menot	3245,35	9,91	10,19

## 2. TARKASTUS- JA ARVIOINTITOIMINTA

Oriveden kaupungin strategia päivitettiin syksyllä 2021. Strategian keskeisiä tavoitteita ovat elinvoiman vahvistaminen, asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen sekä innovatiivinen ja kestävä johtaminen. Strategian toteutuminen edellyttää rohkeaa ja uudistuvaa kehittämistyötä.

Kuntalain 121§:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Lautakunnan tehtävänä on myös arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä strategian toteutumista. Lautakunta seuraa myös kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen tuloksellisuutta ja toimintaa.

Kuntalaissa on tarkastuslautakunnalle osoitettu tehtäväksi vastuuvollisten luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusrekisterin kokoaminen. Lainsäädännön mukaan sidonnaisuusilmoitukset on vietävä tiedoksi valtuustolle kerran vuodessa. Ilmoitukset käsiteltiin valtuustossa marraskuussa 2022. Julkisten tietojen ajantasaisuudesta vastaa kukin ilmoitusvelvollinen itse. Koska lautakunnalla ei ole käytettävissä rekisterin ylläpitämiseen tarvittavaa henkilöstöä, on tehtävä hoidettu sisäisin järjestelyin.

Tarkastuslautakunta toimii yhteistyössä tilintarkastajien kanssa. Yhteisiä kokouksia oli neljä. Kaupungin ja konsernin taloutta sekä toiminnan tuloksellisuutta koskevan arvioinnin perustana on käytetty muun muassa talousarviota, tilinpäätöstä, hallintokuntien toimintakertomuksia, pöytäkirjoja, sopimuksia ja muita asiakirjoja.

Lautakunta on soveltuvin osin huomioinut kaupunkilaisilta ja palvelujen käyttäjiltä saadut palautteet. Asukastyytyväisyyskyselyllä, joka kohdistuu sekä vakituisiin että kausiasukkaisiin saattaisi olla vaikuttavuutta kaupungin palvelutarjontaan ja sen laatuun.

Lautakunnan toiminnassa on huomioitu jäsenten esteellisyydet ja jääviydet.

## 3. KAUPUNKISTRATEGIAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Oriveden kaupunki on valtuustokauden alussa laatinut lakisääteisen kuntastrategian. Strategian seuranta ja jalkauttaminen palvelukeskuksille on tavoitteiden saavuttamiseksi tärkeää. Henkilöstökertomuksessa strategisten linjausten saama palaute henkilöstöltä on parantunut.

Asukkaiden hyvinvointia on edistetty usealla toimenpiteellä. Merkittävimmät hankkeet ovat olleet sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta Orvokkikodin ja Kaupintien senioritalon rakentaminen. Hankkeiden myötä kaupunki pääsee ikäihmisten asumispalveluissa valtakunnallisten laatusuosituksen tasolle.

Yhteistyö järjestöjen, yhdistysten ja vapaaehtoisten toimijoiden kanssa on ollut aktiivista.

#### 4. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Vuoden 2022 talousarviossa oli asetettu palvelukeskuksiin lukuisia tavoitteita. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden ja mittareiden asettamisessa palvelukeskusten kesken oli suuria eroja. Tavoitteiden ja mittariston määrittely on osin epätarkka, jolloin johtopäätösten tekeminen on vaikeaa. Vuosikohtainen ja alueellinen vertailutieto olisi merkittävä lisä palveluiden laadun ja talouden kokonaisarviointiin. Toimintaympäristön, talouden realiteettien ja kaupungin tehtävien muuttuessa vertailutiedon merkitys tulee kasvamaan.

Tarkastuslautakunta seuraa arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten perusteella toteutettuja toimenpiteitä ja tarvittaessa raportoi valtuustolle arviointihavaintojaan jo tilikauden aikana.

Talousarvion tulee määrittää palvelukeskusten osalta myös tarkemmat laadulliset tavoitteet ja mittarit niiden toteutumisen seurantaan.

#### 5. TALOUS- JA HALLINTOPALVELUKESKUS

Kaupungissa on otettu käyttöön yhä lisääntyvässä määrin sähköisiä palveluita. Tavoitteeksi on asetettu, että palveluprosessien sähköistämistä jatketaan.

Viljelijätyytyväisyyskyselyn mukaan palvelun käyttäjät ovat olleet tyytyväisiä Oriveden toimipisteen palveluihin. Maaseutupalvelut siirtyivät vuoden lopussa maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen hoidettavaksi, jota hallinnoi Lempäälän kunta.

Kaupunki on asettanut tavoitteekseen työllisyyspalveluiden sujuvuuden ja työnantajayhteistyön kehittymisen Oriveden kohtalaisen korkean (9,2 %) työttömyysprosentin laskemiseksi.

#### 6. HYVINVOINTI- JA TERVEYSPALVELUT

Kaupungin saamiin valtionosuuksiin tulee jatkossa vaikuttamaan merkittävästi hyvinvointiin ja terveyteen (HYTE) kohdistettujen palveluiden laatu ja määrä. HYTE-kertoimen suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattoreiden perusteella: toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit ja tuloksia kuvaavat tulosindikaattoreista. Tarkastuslautakunnan tekemässä arviointikertomuksessa arvioidaan jatkossa vuosittain hyvinvointi ja terveystavoitteiden toteutuminen. Arviointityötä varten tietoja tulisi saada vastaavien kokoisten kuntien HYTE-kertoimien tavoitteiden toteutumisesta.

Lainsäädännön mukaisesti Oriveden kaupungin sote-palvelut siirrettiin Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueelle siirtyi kaikkiaan noin 30 työntekijää mm. kuraattori, koulupsykologit, ruokapalveluiden- ja siivouspalveluiden henkilöstöä, sekä kuntouttavan

työtoiminnan henkilöstö. Muutoksien seurauksia mm. palveluiden laatua ja riittävyyttä on syytä seurata vuosittain ja huolehtia riittävästä edunvalvonnasta.

Kaupungin omistamia kiinteistöjä siirtyi hyvinvointialueen käyttöön. Määräaikaiset vuokrasopimukset varmistavat vuokratuotot Orivedelle seuraavat kolme vuotta. Kaupungin tulee varmistaa peruspalveluiden säilyminen Orivedellä.

## 7. TEKNIikka- JA YMPÄRISTÖPALVELUKESKUS

Kaupunki on mukana seutukunnan yhteishankkeissa: pyöräilyreitit, keskustojen kehittäminen ja Tampere-Jyväskylä ratahanke. Yli kunnallisten hankkeiden merkitys tulee jatkossa kasvamaan.

Asemanseudun kehittämisestä suunnitelma on valmistunut. Osana alueen kehittämistä pysäköintialueen uudistamistyö yhdessä Väyläviraston kanssa valmistui joulukuussa 2022.

Aiempiä vuosina Oriveden kaupungin kasvaneesta muuttovoitosta on perustunut kaava-alueiden voimakkaaseen omakotiasumiseen. Arviovuonna valmistui osittain keskustan läheisyydessä oleva Mattilanniityn kaava-alue. Myytyjen tonttien määrä jäi valitettavan vähäiseksi.

Orivedellä vesiverkostossa käytetään erittäin hyvälaatuisia pohjavettä. Kaupungin alueella on useita vedenhankinnan kannalta tärkeää pohjavesialuetta. Kaupungin pohjavedenottamot sijaitsevat yleisten teiden varressa, josta aiheutuu onnettomuusriskien vuoksi mahdollisuus öljyn tai muun aineen pääseminen pohjaveteen. Pohjavesien suojelusuunnitelma on päivitetty vuonna 2016. Suunnitelman ajantasaisuus on varmistettava.

Maankäyttö- ja rakennuslain 7 § mukaan kunnan tulee laatia vähintään kerran vuodessa katsaus vireillä olevista ja lähiaikoina vireille tulevista kaava-asioista, jotka eivät ole merkitykseltään vähäisiä. Kaavoituskatsauksesta on tiedotettava sen tarkoituksen kannalta sopivalla tavalla. Asukkaiden kiinnostus kaavoituskatsaukseen on ollut valitettavan vähäistä ja kuntalaisten osallistamista pitäisi lisätä.

Rantaosayleiskaava valmistui kokonaisuudessaan kymmenen vuoden valmistelun jälkeen. Kaavan hyväksymisen mahdollistaa noin tuhat uutta rakennuspaikkaa.

## 8. KASVATUS- JA OPETUSPALVELUKESKUS

Kouluikäisten lasten ja nuorten määrä on Orivedellä laskenut useamman vuoden ajan. Kaikessa toiminnan ja tilaratkaisujen yhteydessä on huomioitava laskevan oppilasennusteen vaikutukset.

Oppivelvollisuuden laajentaminen on aiheuttanut lisätyötä. Opiskelijoille ilmaiset oppimateriaalit ja kaikkien sijoittuminen jatko-opintoihin vaatii kaupungilta toimenpiteitä sekä taloudellisia resursseja.

Opetuksen oppilaskohtaiset henkilöstökustannukset ovat seudun suurimpia Vesilahden ja Pirkkalan kanssa, mutta muut kulut (mm. tarvikkeet, oppikirjat, ict-laitteisto) ovat seudun pienimpiä.

Valtakunnalliset rekrytointiongelmat opetus- ja varhaiskasvatuksessa vaikeuttavat myös Oriveden lakisääteisen toiminnan tarjontaa eri toimipisteissä.

Rovastinkankaan koulu aloitti syyslukukautensa osittain väistötiloissa Tredun vuokratiloissa havaittujen sisäilmaongelmien vuoksi. Pysyvän ja käyttäjiä palvelevan koulukiinteistön rakentaminen alueelle tulee olla lähivuosien tavoite.

Lukiokoulutuksen säilyminen Orivedellä on ensiarvoisen tärkeää. Pienten lukioiden ongelmaksi on muodostunut oppilaskohtaisten kustannusten kasvu.

## 9. ELÄMÄNLAATUPALVELUT

Vuonna 2022 elämänlaatupalvelujen kävijä- ja käyttömäärät ovat olleet kasvussa lähes kaikissa palveluissa verrattuna edelliseen vuoteen. Poikkeuksena ovat nuorisopalvelujen kävijämäärät, jotka ovat laskeneet johtuen alkuvuoden covid19 -poikkeustilanteesta sekä nuorisopalveluiden siirtymisestä väistötiloihin vesivahingon vuoksi. Nuorisopalveluinen digitaaliset kontaktit kuitenkin yli kaksinkertaistuivat edelliseen vuoteen verrattuna. Nuorten hyvinvoinnin edistämisen osalta on tärkeää, että kävijämäärät ja laadulliset kohtaamiset saadaan tulevaisuudessa nousemaan. Erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten saaminen mukaan aktiiviseen toimintaan on ongelma, johon olisi kyettävä löytämään ratkaisuja.

Nuorisopalveluissa aloitettiin vaikuttavuustyö, jonka puitteissa mm. lautakunnat vierailivat nuorisopalveluiden tiloissa keskustelemassa nuorten toiveista kaupungin kehittämiseen. Aloitettu työ on kannatettavaa nuorten osallistamista ja kuulemista kaupungin palveluiden kehittämiseksi. Kaupunki tuki nuorten osallistamista myös myöntämällä nuorisovaltuustolle suoran toimenpideoikeuden.

Oriveden kaupunki palkittiin THL:n hyvinvointityö -kunniamaininnalla erityisen ansiokkaasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä. Kunniamaininta myönnettiin vain kahdelle kunnalle. Orivesi pääsi kolmen parhaan joukkoon Suomen liikkuvien kuntien -palkintokategoriassa Urheilugaalassa.

Kirjastossa aloitti toimiva omatoimikirjasto lainaus- ja palautusautomaatilla. Käyttäjiltä saatu palaute on ollut pääosin myönteistä.

Pitkään alueen kulttuuritoimintaa organisoinut Oriveden Suvi ry lopetettiin kesällä 2022. Yhdistyksen sijalle on perustettu vapaaehtoinen matkailu- ja kulttuuritoimijoiden verkosto, joka koordinoijana Oriveden kaupunki toimii. Kaupungin tulee varmistaa, että tapahtumatuotanto pysyy tulevaisuudessakin yhtä vetovoimaisena ja aktiivisena.

## 10. TALOUDELLISEN TILANTEEN ARVIOIMINEN

Kaupungin tilinpäätös oli ylijäämäinen ja noin 3,0 Me talousarviota parempi. Toimintakulut kasvoivat reilulla kahdella miljoonalla eurolla, 3,3 %. Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon verrattuna olivat verotuloissa ja valtionosuuksissa, jotka nousivat ennusteita korkeammiksi.

Tilikauden ylijäämä 1,27 Me. Toimintakate oli noin 61,5 Me. Verotulot olivat noin 38,5 Me (kasvua noin 5,4 %) ja valtionosuudet noin 26,8 Me (kasvua noin 6,3 %). Vuosikate parani noin 1,7 Me ja oli noin 4,1 Me. Laskennallista ylijäämää kaupungin taseessa oli vuoden 2022 lopulla noin 7,1 Me.



Lainakanta kasvoi noin 1,4 Me. Vuoden lopussa lainaa oli noin 20,0 Me (2.241 e/asukas). Pitkään jatkunut alhainen korkokanta on vähentänyt lainanhoitokuluja merkittävästi. Lainojen painotettu keskiporko oli 0,87 %. Kaupungin omavaraisuusaste laski hieman ollen vuoden lopussa 50,1 %. Rahavaroja kaupungin kassassa oli vuoden lopussa noin 5,0 Me ja maksuvalmius 23 päivää.

Oriveden kaupungin talous on valtakunnallisiin keskiarvoihin verrattuna vakaalla pohjalla ja antaa mahdollisuudet jatkaa toimintojen suunnitelmallista kehittämistä. Lähivuosien suurimmat haasteet ovat vähenevä asukasluku, tiedossa olevat suurehkot investoinnit muun muassa koulukiinteistöihin sekä mahdollisesti korkotasoon vaikuttava rahoitusmarkkinoiden epävarmuus. Vuoden 2023 alussa aloittaneiden hyvinvointialueiden vaikutusta valtakunnalliseen ja alueelliseen toimintaympäristöön on vaikea ennustaa ja ennakoita.

## 11. INVESTOINNIT

Investoinneissa pääpaino on viime vuodet ollut korjausrakentamisessa. Rakennusten sisäilmaongelmien ja katujen sekä vesi/viemäriinjastojen korjaustyöt vievät merkittävän osan vuotuisista määrärahoista. Kokonaisuudessaan investointeihin käytettiin noin 4,5 Me.

Alueellisia hankkeita, joissa rahoitusta saatiin myös Väylävirastolta, oli sekä aseman seudulla että keskustaaajamassa. Jatkossa onkin tärkeää, että rakennuskohteet, jotka palvelevat koko seutukuntaa pyrittäisiin saamaan yhteisen rahoituksen piiriin.

Koska rakentamiseen ja peruskorjaukseen varatut määrärahat ovat vuosittain rajalliset, pitää ajantasaisella investointiohjelmalla varautua pidemmän aikavälin hankkeiden suunnitelmalliseen toteuttamiseen.

Merkittävimmät liikuntapaikkainvestoinnit ja parannukset olivat Pappilan jalkapallokentän nurmen uusiminen ja sadetusjärjestelmän asentaminen, Säynäniemen rannan ja lentopallokentän uusiminen sekä Nihuan hyppytornin korjaus retkeily- ja virkistysalueiden kunnostusten lisäksi.

## 12. KUNTAKONSERNI

Tilinpäätösasiakirjassa ei ollut konserniyhtiöiden osalta yksityiskohtaisia tuloslaskelma- tai tasetietoja, joka vaikeutti arviointityötä. Konsernin taloudelliset tunnusluvut ovat kokonaisuudessaan heikompia kuin kaupungin.

Kiinteistö Oy Kotikoivulle myönnettiin arviovuonna noin 500.000 euron laina, jonka vastavakuutena toimii kiinteistöihin kohdistuvat panttikirjat. Vakuuden reaaliarvon selvittämiseksi on syytä teettää ulkopuolinen arvio kiinteistöistä. Tarpeen on myös markkina-analyysi Oriveden alueen vuokra-asuntojen tarjonnasta, jotta Kotikoivun tulevat investoinnit voidaan toteuttaa kysyntää vastaavina.

Oriveden Jäähalli Oy:n huolto- ja jäänhoitotoista vastaa pääasiallisesti kaupungin henkilöstö. Vastineeksi kaupunki saa käyttää hallia koululaisten liikuntatunneilla ja ilmaisina jäävuoroina. Kustannusvastaavuuden varmistamiseksi sopimuskäytäntö on syytä päivittää vuosittain.



### 13. MUUT HAVAINNOT

Oriveden kaupungille tehdään vuoden mittaan useita valtuusto- ja kuntalaisaloitteita. Aloitteiden käsittelyajoissa on merkittäviä eroja, jopa vuosia kestäviä prosesseja. Tarkastuslautakunnan mielestä olisi hallintosäännössä syytä määritellä ohjeistus aloitteiden käsittelyajoille.

Kaupunki omistaa lukuisia kiinteistöjä, joiden käyttöasteet vaihtelevat hyvinkin paljon. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kattava selvitys kaikkien kiinteistöjen käyttöasteesta olisi sekä taloudellisesti että toiminnallisesti asukkaiden edun mukaista. Kiinteistöstrategiassa on huomioitava kaikkien kiinteistöjen monikäyttöisyys.

Eri hallinnonaloilla on Orivedellä havaittu merkittävää ja ennakoimatonta henkilöstön vaihtuvuutta. Työhyvinvoinnin kehittäminen mm. henkilöstön osallistamiseen, työskentelyolosuhteisiin ja henkilöstöjohtamiseen, ovat edellytyksiä tilanteen ratkaisemiseksi.

Kaupunki on pitkälti käyttänyt markkinoinnissaan perinteisiä toimintatapoja. Jotta tavoitettaisiin monipuolisesti potentiaalisia kohderyhmiä, tulee markkinointiin osoittaa riittävät taloudelliset panostukset.

Koronapandemian jälkeen joissakin työpisteissä siirryttiin etätyöskentelyyn. On huolehdittava, että palvelutehtävissä toimivien henkilöiden tavoitettavuus varmistetaan läsnäololla tai varahenkilöjärjestelyllä.

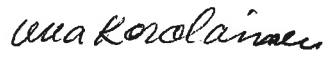
Kaupunkiseudun yhteistyöhön sisältyy seudullinen joukkoliikenne, jonka tasoksi tavoitellaan tulevaisuudessa huomattavasti nykyistä enemmän liikennevuoroja.

Vastuunalainen tilintarkastaja antoi huomautuksen teknisen lautakunnan käyttötalouden toimintakulujen ylityksestä. Kuntalain mukaan ylitykset on hyväksyttävä kaupunginvaltuustossa talousarviovuoden aikana. Jatkossa tulee kiinnittää erityistä huomiota, että talousarviomuutokset laaditaan ja hyväksytään ajallaan.

Orivedellä 17.5.2023



Markku Kallio  
puheenjohtaja



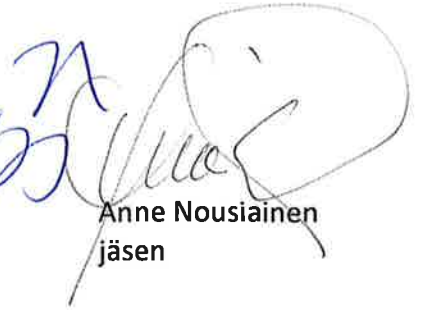
Ulla Korolainen  
varapuheenjohtaja



Juha Häikka  
jäsen



Anne-Maaria Lappalainen  
jäsen



Anne Nousiainen  
jäsen